

יוצא לאור לפרשת וישב הי' תהא שנת פלאות אראנו
(מספר 9)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
הי' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

לזכות

ר' שלמה אשר הלוי שיחי' גאלדנער
ליום הולדתו, ג' טבת

*

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מפתח ותוכן

פרשת וישב

א. **ביקש יעקב לישוב בשלוה - ההכרח לבקש הגאולה** 3
ביקש יעקב לישוב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף (ב"ר פפ"ד, ג.
רש"י ריש פרשתנו) - גדר בקשת צדיקים לישיבה בשלוה; שני
אופני שלוה אצל יעקב - אותה **שביקש**, ואותה שזכה לה על ידי
"רוגזו של יוסף"; ההכרח **לבקש ולתבוע** הגאולה

ב. **שלימות הכנת העולם לגאולה ע"י בירור מדינת צרפת** 12
היכן רואים בגלוי בדורנו שהעולם מוכן למשיח - בפעולת הפצת
היהדות ע"י נשיא דורנו במדינת צרפת, בגימטריא 770 אותיות
"פרצת" (ובפרט לפי דברי רבינו הזקן אודות פחיתות מדינה זו),
ובפרט בזה שהפכו ההמנון דאותה מדינה לניגון "האדרת והאמונה"
ואז נתבטל ההימנון

הוספה / בשורת הגאולה

ג. **משיחות ש"פ וישב, כ"א כסלו ה'תשנ"א** 25
לאחר קצ"ב שנה מ"ט כסלו תקנ"ט כבר נסתיימה העבודה דזמן
הגלות, ונסתיים הזמן דהפצת המעיינות חוצה, ומוכנים כבר
לביאת המשיח

ד. **משיחות ש"פ וישב, כ"ג כסלו, מבה"ח טבת ה'תשנ"ב** 27
כבר סיימו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים להגאולה; כבר סיימו
כל הברורים און מ'האלט שוין בא די גאולה; לעסוק ב"פרסומי
ניסא" - לפרסם הנסים שהקב"ה עושה עמנו בזמננו, וזה נוגע
להביא הגאולה

ה. **משיחת יום א' כ"ד כסלו ה'תשנ"ב**
- **במעמד "פרסומי ניסא" עולמי** 29
נראה במוחש הגאולה; להוסיף במצות הצדקה

לעילוי נשמת
הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א
ראפ
חסיד ומקושר בכל נימי נפשו
לכ"ק אדמו"ר מה"מ
משיגח ומשפיע
בישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש המרכזית 770
ניהל הבית חב"ד
בנמלי התעופה
ובחברת "אל על" במיוחד
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770
והדפיסם ב"תקות מנחם"
ניהל "ועד המחנכים"
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ
ראש מטה שירה וזמרה
לקבלת פני משיח צדקנו
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם
השאיר דור ישרים יבורך
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים
ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"
י"ב תמוז ה'תשע"ה
ת. נ. צ. ב. ה.
(מנוסח המצבה)
*

נדפס ע"י ידידין
הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

Reprinted with permission of:
"Vaad L'Hafotzas Sichos"
by:

Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director
Printed in the U.S.A.

וישב

ביקש יעקב לישב בשלוה – ההכרח לבקש הגאולה

א. דובר כמה פעמים ע"ד שמות פרשיות התורה, דזה שכל פרשה נקראת (ע"פ מנהג ישראל, דתורה הוא) בשם מסויים, הוא לא (רק) משום שהתחלתה היא בתיבה זו (שנקבעה להיות שמה), אלא לפי שבשם זה נרמז גם תוכן הפרשה. וכמו שם כל דבר שנקרא בו בלשון הקודש, שהוא חיות הדבר ההוא ומורה על תוכן הדבר שנקרא בשם זה.¹

א. דובר כמה פעמים ע"ד שמות פרשיות התורה, דזה שכל פרשה נקראת (ע"פ מנהג ישראל, דתורה הוא) בשם מסויים, הוא לא (רק) משום שהתחלתה היא בתיבה זו (שנקבעה להיות שמה), אלא לפי שבשם זה נרמז גם תוכן הפרשה. וכמו שם כל דבר שנקרא בו בלשון הקודש, שהוא חיות הדבר ההוא ומורה על תוכן הדבר שנקרא בשם זה.¹

ב. ויובן זה בהקדים ביאור מחז"ל הנ"ל, "ביקש" יעקב לישב בשלוה קפץ עליו² רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוה אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא אלא שמבקשים לישב בשלוה בעוה"ז.³

הפירוש במאמר זה לפי מפרשי המדרש (ורש"י) הוא, דזה ש"ביקש

א. דובר כמה פעמים ע"ד שמות פרשיות התורה, דזה שכל פרשה נקראת (ע"פ מנהג ישראל, דתורה הוא) בשם מסויים, הוא לא (רק) משום שהתחלתה היא בתיבה זו (שנקבעה להיות שמה), אלא לפי שבשם זה נרמז גם תוכן הפרשה. וכמו שם כל דבר שנקרא בו בלשון הקודש, שהוא חיות הדבר ההוא ומורה על תוכן הדבר שנקרא בשם זה.¹

א. דובר כמה פעמים ע"ד שמות פרשיות התורה, דזה שכל פרשה נקראת (ע"פ מנהג ישראל, דתורה הוא) בשם מסויים, הוא לא (רק) משום שהתחלתה היא בתיבה זו (שנקבעה להיות שמה), אלא לפי שבשם זה נרמז גם תוכן הפרשה. וכמו שם כל דבר שנקרא בו בלשון הקודש, שהוא חיות הדבר ההוא ומורה על תוכן הדבר שנקרא בשם זה.¹

משיחות ש"פ וישב ומקץ תשד"מ; ש"פ וישב תשמ"ו. נדפס בלקורש ח"ל ע' 176 ואילך. (1) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך ובהערות שם.

(2) ואחת ההוכחות לזה – בפשטות: פרשה שתחלתה "אלה תולדות נח" נקראת "נח", ופ' אחרת שתחלתה "ואלה תולדות יצחק" נקראת "תולדות" (וראה לקו"ש שבהערה 4). ולכאורה – באם נאמר ששמות הפרשיות הם רק על שם התחלתן – הרי פ' "אלה תולדות נח" מכיון שהיא הראשונה המתחילה "אלה תולדות" הוצרכה להקרא בשם "תולדות" (מכיון שתיבת "תולדות" היא לפני תיבת "נח") ופ' "ואלה תולדות יצחק" שלאחר' המתחילה ג"כ בתיבת "תולדות" – בשם "יצחק" (כדי להבדילה מפ' אלה תולדות נח)? ומה מובן ששם שתי הפרשיות הוא (גם) ע"ש תוכנו, ולכן נקראת הפרשה הראשונה בשם "נח" והשני – "תולדות" – כי שמות אלה מורים על תוכנו, כמבואר במקום אחר.

(3) ראה אור תורה להה"מ ס"פ בראשית (ד), סע"ב ואילך) ולקו"א להה"מ סרמ"ד (הוצאת קה"ת). תניא שער היחוד והאמונה פ"א. לקו"ת בהר מא, ג. ובכ"מ.

(4) ברמב"ם (בסוף ספר אהבה ב)סדר תפלות "וישב יעקב". אבל כבר נתבאר כמ"פ שרוב הפרשיות ברמב"ם שם נק' בב' תיבות. ועד"ו רוב שמות הפרשיות שהובאו בסידור הרס"ג "קריאת התורה". וראה לקו"ש חכ"א ע' 146 הערה 6. ואכ"מ.

(5) ב"ר פפ"ד, ג. פרש"י ריש פרשתנו לו, ב: ועוד נדרש בו.

(6) לשון רש"י שם.

(7) ראה רא"ם (ועד"ו בגו"א ועוד) דפ"י וישב יעקב, היינו דביקש, "להתיישב ולנוח מהצער כו".

(8) וצ"ע שרוגזו של יוסף קפץ לאחרי כתשע שני שלוה: וראה לקמן ס"ו.

(9) וראה גם כלי יקר ואוה"ת ריש פרשתנו.

לזכות

הרה"ת השליח ר' ארי' הלוי בן חי' רחל שיחי' לאנג ליום הולדתו, כ"ח כסלו - נר ד' דחנוכה לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה ונחת חסידותי מיו"ח שי' ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר ובפרט בהשליחות העיקרית להכין את העולם לקבל פני משיח צדקינו

ובנו הת' השליח יעקב יצחק הלוי שיחי' לאנג ליום הולדתו, ב' טבת - זאת חנוכה יה"ר שיגדל להיות חסיד ירא שמים ולמדן לנח"ר כ"ק אדמו"ר מה"מ

*

נדפס ע"י זוגתו ואמו
מרת דבורה לאה תחי' לאנג

נד.

האמור לעיל שייך במיוחד לתקופתנו זו – שהתקווה והאני מאמין בכל יום שיבוא היא ביתר שאת וביתר עז, ועד שנראה במוחש הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

* * *

המצוה שיש לה סגולה מיוחדת לקרב את הגאולה, היא, מצות הצדקה – „גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה”¹.

ומזה מובן שיש להוסיף עוד יותר במצות הצדקה, ומה טוב שההוספה בצדקה תהי' תיכף ומיד, כדי שגם הגאולה (שבאה ע"י מצות הצדקה) תבוא תיכף ומיד.

ובפרט שכיון ש„אין גו' אתנו יודע עד מה”², הרי יתכן שהדבר היחיד שחסר להבאת הגאולה אינו אלא נתינת מטבעות אחדות לצדקה!...

ובלשון הרמב"ם³ – פס"ד להלכה – „צריך כל אדם שיראה עצמו . . . וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב . . . עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה”, היינו, שפעולתו של יהודי אחד, מבוגר או ילד, שנותן פרוטה אחת לצדקה, גורמת לו ולכל העולם „תשועה והצלה” דגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחת נר א' דחנוכה תשנ"ב – במעמד „פרסומי ניסא” עולמי)

- 1) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ו.
- 2) תהלים עד, ט.
- 3) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

יעקב לישוב בשלוה” היא הסיבה שבגללה „קפץ עליו רוגזו של יוסף”. כלומר, אין כוונת חז"ל רק להשמיענו שלא נתקיים מבוקשו של יעקב לישוב בשלוה – כי קפץ עליו רוגזו של יוסף, אלא יתירה מזו: „קפץ עליו רוגזו של יוסף” הוא תוצאה מזה ש„ביקש יעקב לישוב בשלוה”. וכמפורש במדרש¹⁰ „יעקב אבינו ע"י שבקש לישוב בשלוה בעוה"ז נזדווג לו שטנו של יוסף”¹¹.

אבל אין זה מחוור בלשון חז"ל הנ"ל. כי אף שהלשון „בקש יעקב כו' קפץ עליו כו'” בנוגע ליעקב, הי' אפשר לפרשו (בדוחק עכ"פ) שהבקשה היתה חסרון וכעין חטא, הרי המושך הלשון „צדיקים מבקשים לישוב בשלוה” משמעו, שזהו המבוקש של צדיקים בכלל – ומכיון שנקראים בשם „צדיקים”, פשיטא שהכוונה לצדיקים אמיתיים שאין בהם חטא ועון ח"ו – וא"כ איך יתכן שבמבוקשם של הצדיקים („לישוב בשלוה”) יהי' ענין של חטא וחסרון!?

– לפי הגירסא במדרש¹⁰ „בשעה שהצדיקים יושבים בשלוה ומבקשים לישוב בשלוה בעולם הזה השטן בא

10) ב"ר שם.

11) ואף שהי' צ"ל פרעון שטר חוב דבברית בין הבתרים (כמו שהביא רש"י בפ' וישלח לו, ז) – הרי אין הכרח שיהי' ע"י „רוגזו של יוסף”. וכן זה שיעקב נענש שפירש יוסף מאביו כ"ב שנה כנגד כ"ב שנה שלא קיים יעקב כבוד או"א (מגילה יז, א. פרש"י פרשתנו לו, לד. רש"י ישן ס"פ תולדות) – ה"ז טעם רק על עצם הפרשתו מאביו, אבל לא על ה„רוגז”, הצער שהי' קשור לזה, עד שיעקב לא הי' יודע שיוסף חי – ראה מפרשי רש"י פרשתנו שם, לג. וראה לקו"ש ח"י ע' 130, 133 ואילך. וש"נ.

12) כן פי' ביפה תואר (השלם) ונזר הקודש (השלם) לב"ר שם. ועוד.
13) שבפרש"י. וראה חילופי נוסחאות בב"ר הוצאת תיאודור.
14) ב"ר רפ"ע. וראה גם זה פרשתנו קפ, א. ועוד.
15) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. ועוד.
16) ב"ב יז, רע"א.

נסים וואָס דער אויבערשטער טוט מיט אונז, וויסנדיק אַז דערמיט איז פאַרבונדן די גאולה האמיתית והשלימה!

(משיחות ש"פ וישב, כ"ג כסלו, מבה"ח טבת תשנ"ב)

דובר פעמים רבות לאחרונה ובפרט בזמן האחרון, כי ע"פ כל הסימנים, דורנו הוא הדור האחרון של הגלות, ובמילא הדור הראשון של הגאולה, שהרי כבר סיימו את כל עניני העבודה וכבר עומדים מוכנים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו ומיד ממש.

. . . ע"פ המדובר לעיל (וכמה פעמים), שלפי כל הסימנים, כבר סיימו את כל הבירורים, הרי מובן מדוע מצויים אנו כבר בזמן הגאולה.

ועוד והוא העיקר: ההכרה וההודאה ונתנת השבח לה' על הניסים שהוא עושה, נוסף על היותם ענין של הכרת טובה – ה"ז נוגע גם לביאת משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהגמרא אומרת¹: „ביקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח . . אמרה מדת הדין לפני הקב"ה . . חזקי' שעשית לו כל הנסים הללו (שניצל מסנחריב ונתרפא מחליו²) ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח".

עפ"ז מובן בעניננו, שפרסומי ניסא של הניסים שעושה הקב"ה בזמננו – הרי זה נוגע להבאת הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

ומזה מתקבלת הוראה עיקרית:

מאחר שכבר עומדים לאחרי כל הענינים, והגאולה עדיין לא באה – דבר נכון ביותר הוא לעסוק בענין של „פרסומי ניסא", לפרסם אצל עצמו ואצל הזולת, ובכל מקום ומקום – את הניסים שהקב"ה עושה עמנו, מתוך ידיעה שבזה קשורה הגאולה האמיתית והשלימה!

הקב"ה ממלא מבוקשם לישב בשלוה, ואדרבא בא הפכו צרה ורוגז, וכמו שמצינו ביעקב ש„קפץ עליו רוגזו של יוסף"?)

ג. ולהוסיף:

לפי גירסת המדרש „בשעה שהצדיקים יושבים בשלוה כו' השטן בא ומקטרג כו' תדע לך כו' יעקב אבינו ע"י שבקש כו' נזדווג לו שטנו של יוסף" – יש לתרץ, דזה ש„נזדווג לו שטנו של יוסף" לא בא כעין עונש על מבוקש בלתי רצוי, אלא רק מצד קטרוגו של השטן.

וכמו שמצינו כמ"פ ענין של קטרוג השטן כגון דא – כמו בקטרוג השטן¹⁷ על אברהם ש„מכל¹⁸ סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד כו'", שזהו גרם לנסיון העקידה („אל"ל (הקב"ה) כלום עשה אלא בשביל בנו אלו הייתי אומר לו זבח אותו לפני לא הי' מעכב" – שמוכן שלא הי' כאן דבר בהנהגת אברהם בפועל היפך הרצוי, וכל הענין נגרם על ידי קטרוג השטן.

וכן בעניננו, שלפי המדרש יתכן לומר, דבקשתו של יעקב לישב בשלוה גרמה לקטרוג השטן, ולכן „נזדווג לו שטנו של יוסף"¹⁹.

משא"כ לפי הנוסח „אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים כו'" – מובן (שאינן זה בא רק מחמת קטרוג השטן, אלא שזוהי טענת הקב"ה על הצדיקים.

ד. ויש לומר הביאור בזה²⁰: בקשתם של צדיקים „לישב בשלוה" – היינו בשלוה שלימה ואמתית. כי אין כוונתם (רק) לשלוה גשמית וגופנית, אלא לשלוה רוחנית, ע"ד השלוה שבעוה"ב ש„אין בו לא אכילה ולא שתי' כו' צדיקים יושבין כו' ונהנים מזיו השכינה"²¹. ולכן „אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב אלא שמבקשים לישב בשלוה בעוה"ז".

ואף שמקומה וזמנה של שלוה כזו (יושבין ונהנין מזיו השכינה, ללא כל עבודה) הוא דוקא בעוה"ב – משא"כ בעוה"ז הרי „היום לעשותם" כתיב²², והיינו שכל רגע צ"ל (לא „שלוה" אלא עבודה

[ויתירה מזו: שלימות העבודה היא – העבודה מאהבה, שאינו עובד את ה' „מפני²³ דבר בעולם . . ולא כדי לירש הטובה (גם) לא „כדי שאזכה לחיי העולם הבא"²⁴) אלא עושה האמת מפני שהוא אמת"]

הרי בקשתם של צדיקים לישב בשלוה אינה לשם השלוה עצמה (קיבול שכר), אלא כדי שעל ידה יוכלו להוסיף בעבודתו ית' עד שתגיע לתכלית השלימות. ע"ד מ"ש הרמב"ם²⁵ דמה ש„נתאוו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם

20) בהבא לקמן ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 310 ואילך.

21) ברכות יז, א. רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב.

22) עירובין כב, א. וש"נ. רש"י ס"פ ואתחנן.

23) רמב"ם הל' תשובה פ"י ה"ב.

24) רמב"ם שם ה"א.

25) שם ספ"ט. וראה הל' מלכים פ"ב ה"ד. פיהמ"ש סנהדרין הקדמה לפ' חלק.

17) ובב"ר (פנ"ה, ד) איתא „מלאכי השרת אמרו כו'".

18) פרש"י וירא כב, א. מסנהדרין פט, ב.

19) אבל ראה יפ"ת השלם שם.

נג.

מ'האָט גערעדט מערערע מאָל לאַחרונה און בפרט אין דער לעצטער צייט, אַז לויט אַלע סימנים איז אונזער דור דער לעצטער דור פון גלות ובמילא דער ערשטער דור פון גאולה, וואָרום מ'האָט שוין פאַרענדיקט אַלע עניני העבודה און מ'שטייט שוין גרייט צו דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

. . . ע"פ המדובר לעיל (וכמה פעמים), אַז לויט אַלע סימנים האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע בירורים, איז מובן פאַרוואָס מ'האַלט שוין באַ דער גאולה.

* * *

ועוד והוא העיקר: די הכרה והודאה ונתינת שבת לה' אויף די נסים וואָס ער טוט, איז נוסף אויף אַן ענין של הכרת טובה – איז דאָס נוגע צו ביאת משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, ווי די גמרא זאָגט: „ביקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח. . . אמרה מדת הדין לפני הקב"ה. . . חזקי' שעשית לו כל הנסים הללו (שניצל מסנחריב ונתרפא מחליו²⁾ ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח".

עפ"ז איז מובן בעניננו, אַז פרסומי ניסא פון די נסים וואָס דער אויבערשטער טוט בזמננו – איז נוגע צו ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

דערפון האָט מען אַרויס אַ הוראה עיקרית:

וויבאַלד מ'האַלט שוין נאָך אַלע ענינים, און די גאולה איז נאָך ניט געקומען – איז אַ דבר נכון ביותר צו טאָן אין דעם ענין פון „פרסומי ניסא", צו מפרסם זיין באַ זיך און ביי אַנדערע, ובכל מקום ומקום – די

(1) סנהדרין צד, א.
(2) פרש"י שם.

בערך להצער והדוחק דצרת לבן וצרת עשו כו'²⁹?

אך הענין הוא:

זה גופא שיעקב זכה בסוף ימיו ל„שלוה בעוה"ז" הוא מפני ש„קפץ עליו רוגזו של יוסף" (וכנ"ל (סעיף ב), דזה שהקב"ה הביא עליו „רוגזו של יוסף" ה"ז תוצאה מבקשתו של יעקב לישב בשלוה). כלומר: כדי להעלות את יעקב למדרגה געלית יותר בעבודת השם, עד שיהי' ראוי לישב בשלוה בעוה"ז, הביא הקב"ה עליו את „רוגזו של יוסף", וכידוע, שהעבודה מתוך צרה וצער כו' מוזכרת ומעלה את האדם³⁰ למדרגות גבוהות ביותר בעבודת השם; וכן בעניננו, שדוקא ע"י עבודתו של יעקב במצב של „רוגזו של יוסף" זכה לישב בשלוה בעוה"ז (ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה). ועפ"ז יש ליישב השאלה דלעיל (סעיף א) – מדוע נקראת הפרשה בשם „וישב" המורה על ישיבה בשלוה, אף שתוכנה (ותיכף מהתחלתה – „יוסף³¹ בן שבע עשרה שנה הי' רועה גו") הוא ע"ד „רוגזו של יוסף" (היפך „וישב" – שלוה) –

כי מכיון שעבודתו של יעקב מתוך

לימות המשיח" הוא „כדי שינוחו ממלכיות שאינן מניחות להם לעסוק בתורה ומצות כהוגן וימצאו להם מרגוע וירבו בחכמה".

וזהו הפירוש ש„צדיקים מבקשים לישב בשלוה", כלומר, שהם מתאווים למצב של שלוה כדי שיוכלו לעבוד ה' מתוך מנוחה; ומה שהקב"ה אומר „לא דיין לצדיקים כו'" אין זה משום שהיא בקשה בלתי רצויה, אלא מפני שג"ז – מצב של עבודת ה' מתוך מנוחה – הוי כעין קיבול שכר הבא רק לאחר תכלית השלימות בעבודת ה'.

וכן הוא ביעקב, שבבקשתו לישב בשלוה נתכוון לשלוה שלמה רוחנית שיוכל לעבוד השם מתוך מנוחה. וזה ש„קפץ עליו רוגזו של יוסף" הוא מפני שבמעמדו ומצבו אז לא הי' ראוי עדיין לשלוה זו; אמנם, סו"ס נתקיימה בקשתו לישב בשלוה (גם בעוה"ז) – לאחרי גמר הזמן ד„רוגזו של יוסף" ישב בשלוה גם בעוה"ז, דזהו מה שאמר הכתוב²⁶ „ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", שהיו שנות שלוה ומנוחה²⁷.

ה. ויש לומר בעומק יותר – ובהקדם:

לפי הנ"ל שזה שלא ישב בשלוה שביקש הוא מפני שלא הי' ראוי לה אז – עדיין אינו מובן: למה קפץ עליו „רוגזו של יוסף"²⁸, צרה חדשה וצרה גדולה כזו שגרמה ליסורים גדולים

(26) ר"פ ויהי.

(27) ראה וזר פרשתנו קפ, סע"א. זח"א רטו, ב. וראה גם בעה"ט עה"פ.

(28) ראה לעיל הערה 11.

(29) ראה ב"ר כאן. פרש"י מקץ מג, יד. וראה נזר הקודש השלם לבי"ר שם ד"ה לא שלותי.

(30) להעיר ממרו"ל (ראה מנחות נג, ב. שמו"ר פל"ו, א) הוית כשכותשין אותו מוציא שמנו – הובא ע"י כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) ג"ע (תורת שלום ע' 26) לענין מאסר וגאולת אדה"ז ביי"ט כסלו (דאולינן מיני). וראה לקו"ד ח"א צד, א ואילך.

(31) משא"כ הפסוק שלפניו – ראה לעיל הערה 8.

הראשונה (ה'תקנ"ט-ה'תנש"א), שמספר קצ"ב הוא (א) אותיות "קבץ", שמרמוז שכבר נסתיימה¹⁰ העבודה דומן הגלות בקיבוץ ואסיפת הניצוצות (שבשביל זה הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות) שבכל העולם כולו (עם כל פרטי השינויים שבהם - קבץ שנה, מלשון שינוי, שכוללת כל השינויים האפשריים¹¹), וגם (ב) "קצב" - מלשון קצבה והפסק, ו"קצב שנה", קצבת זמן, היינו, שכבר נפסק ונקצב ונסתיים הזמן (וכל עניני העבודה שפעלו בזמן זה) דהפצת המעיינות חוצה שהתחיל ב"ט כסלו לפני קצ"ב שנה, ומוכנים כבר לקיום ההבטחה שכשיפוצו מעינותיך חוצה אתי מר דא מלכא משיחא.

וזהו א' הטעמים להדפסת ספר התניא (תושב"כ¹² דתורת חסידות חב"ד) בהוצאה חדשה (ובפורמט גדול) וחלוקתו לכאו"א מהאנשים והנשים והטף בקשר ובשייכות ל"חג הגאולה י"ט כסלו קצב שנה"¹³ - כדי להדגיש בפועל ובגלוי לעיני בשר שלימות העבודה דיפוצו מעינותיך חוצה במשך קצב שנה, סוף זמן הגלות, "קץ" הימים" ("קץ דשמאלא", סוף הגלות), ותיכף ומיד באים ל"קץ הימין" (קץ הגאולה).

(משיחות ש"פ וישב, כ"א כסלו תנש"א)

10) "קבץ" - לשון עבר, ולא "קובץ" (בתוספת וא"ו) בלשון הוה (שיכול להמשך עוד ו' חדשים).

11) עבודה"ק ח"ד פי"ט. אוה"ת מקץ שלה, סע"ב. ועוד.

12) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' רסא ואילך. וש"נ.

13) כפי שנדפס ע"ג השער דספר התניא.

14) ראה זח"א נד, סע"א. ר"פ מקץ. איכ"ר פ"ב, ו - הובא ונת' באוה"ת ר"פ מקץ.

המיצר של "רוגזו של יוסף" היא היא שהביאה לקיום בקשתו, "לישב בשלוה" (כנ"ל), נמצא, שתוכנה האמיתי של פרשה זו הוא - "וישב יעקב" (שלוותו של יעקב), מאחר ש"רוגזו של יוסף" אינו אלא הכנה והקדמה שהביאה לשלוה ד"ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה".

ו. אמנם עדיין צריך להבין:

מובן ופשוט, שהענין הנ"ל (ששלימות השכר דשלוה רוחנית באה אחרי שלימות העבודה) הי' ידוע גם ליעקב. ומכיון שמדתו של יעקב היא מדת האמת (כידוע³²) - הרי ברור שיעקב הכיר מצבו ומדריגתו בעבודת השם כפי שהוא באמת, ומאחר שביקש לישב בשלוה, עכצ"ל שמצד מעמדו ומצבו אז כבר הי' ראוי באמת לשלוה זו (כי לאחרי כל היסורים שעברו עליו ע"י הצרות וההרפתקאות של לבן ועשו וצרת דינה וכו'³³), הרי הוא ראוי לעבוד עבודתו בשלימות מתוך שלוה).

ומכיון שכן - טעמא בעי: מדוע באמת הוצרך עוד ל"רוגזו של יוסף" כדי שיוכל לזכות לענין השלוה?

ויש לומר נקודת הביאור בזה:

"שלוה" זו שאותה ביקש יעקב אינה אותה השלוה שניתנה לו ע"י ש"קפץ עליו רוגזו של יוסף". כי כנ"ל, בקשתו של יעקב לישב בשלוה הי' (לא בתור קיבול שכר, מכיון ש"היום לעשותם" כתיב, אלא) רק שיוכל לעבוד את ה' מתוך מנוחה, ולשלוה כזו כבר אז הי' ראוי ע"י עבודתו הקודמת.

32) זח"א קלט, סע"א. קסא, א. תניא ספי"ג. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 8. וש"נ.

ויתירה מזו: לפי חשבון השנים³³ שהי' יעקב בארץ כנען נמצא, שעד ש"קפץ עליו רוגזו של יוסף" (בהיות יוסף בן שבע עשרה שנה) היו ליעקב תשע שנים של שנות שלוה בארץ מגורי אביו³⁴. וי"ל שהיא היא השלוה שביקש יעקב³⁵.

33) ראה רש"י (ורש"י ישן) ס"פ תולדות. רש"י ויצא ל, כה; וישלח לג, יז; פרשתנו לו, לד. 34) ראה פרקי דר"א פל"ח. ב"ר פפ"ד, ה (בסופו).

35) ע"פ המבואר בפנים בטלה התמי' במחז"ל זה, בקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף" - שלפי המפרשים הכוונה שהקב"ה לא הסכים לבקשתו של יעקב לישב בשלוה ולכן "קפץ עליו רוגזו של יוסף" - והרי היו לו תשע שנות שלוה בארץ כנען עד ש"קפץ עליו רוגזו של יוסף", כנ"ל?

- כ"י המטרה ד"קפץ עליו רוגזו של יוסף" לא היתה לשלול מיעקב השלוה בארץ מגורי אביו (שביקש), כ"א להגביהו לשלוה נעלית יותר. וכדי להדגיש זה, נתן לו הקב"ה כמה שנות שלוה בארץ מגורי אביו עד שהביא עליו "רוגזו של יוסף".

[ומובן ששתי השלוות צ"ל מן הקל אל הכבד; וי"ל גם - בתחילה שלוה בדוגמת ימיה"מ, ואח"כ - שלות עוה"ב].

(* ע"פ מ"ש ברש"י ישן ריש פרשתנו "יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה תמה ואמר מי יכול לכבוש את כולן... יוסף" (וראה גם רש"י ויצא ל, כה) - י"ל (ע"ד הרמז עכ"פ) שטענת הקב"ה היא, שיעקב הי' צריך לעסוק בכיבוש אלופי עשו ולא "לישב בשלוה". אלא שכ"ז שיוסף (שטנו של עשו) - פרש"י ויצא שם) הי' קטן בשנים אינו בידו, אבל כשגדל ונעשה בן י"ז שנה "קפץ עליו כו" (ועפ"ז יומתק הא ששליטת שלוותו של יעקב היא ע"י "רוגזו של יוסף" דוקא, מדה כנגד מדה, שלא עסק בכיבוש אלופי עשו ע"י יוסף).

הוספה

בשורת הגאולה

ח.

«אלה תולדות יעקב יוסף»¹ – רומז על ההוספה בהתגלות והפצת תורת חסידות חב"ד ע"י רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו של רבינו הזקן, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יוסף שבדורנו, שאצלו היתה הדגשה מיוחדת בהענין ד' יוסף ה' לי בן אחר"², לעשות מ"אחר" "בן"³, ובהדגשה יתירה בכואו לחצי כדור התחתון (ע"ד ובדוגמת ירידת יוסף למצרים), שע"ז נעשה הגילוי דתורת החסידות (ביחד עם הפצת התורה והיהדות) בכל העולם כולו, גם בתחתון שאין תחתון למטה ממנו.

ובזה ניתוסף עוד יותר באופן ד'פרצת עליך פרץ"⁴ – במשך הארבעים שנה שבהם «קאי איניש אדעתי דרבי"⁵, באופן ד'לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁶ – שהפצת המעיינות חוצה נעשית באופן ד'ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁷, עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל, פריצת כל הגדרים, שלכן, מוכנים כבר לביאת משיח צדקנו, «פרץ זה משיח, שנאמר⁸ עלה הפורץ לפניהם"⁹.

* * *

בי"ט כסלו דשנה זו מלאו קצ"ב שנה להגאולה די"ט כסלו בפעם

- 1) וישב לו, ב.
- 2) ויצא ל, כד.
- 3) ראה אוה"ת עה"פ.
- 4) וישב לה, כט.
- 5) ע"ז ה, רע"ב.
- 6) תבוא כט, ג.
- 7) ויצא כח, יד.
- 8) מיכה ב, יג.

9) אגדת בראשית ספס"ג. וראה גם ב"ר ספ"ה (ובפרש"י): «זה רבה על כל הפריצים ממך יעמוד (משיח שנאמר בו) עלה הפורץ לפניהם».

אבל, הקב"ה רצה שיעקב יזכה לשלוח בשלימותה, «עולמן תראה בחיך»³⁶, שגם בעוה"ז יזכה למצב של עוה"ב. ושלוה זו ניתנה ליעקב רק לאח"ז, כאשר «ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה» (שבא ע"י «רוגזו של יוסף»).

[וי"ל שפרט זה נרמז גם במנהג ישראל ששם הפרשה הוא «וישב» (סתם), ולא «וישב יעקב»: תוכן הפרשה הוא אמנם ענין של התיישבות («וישב») ושלוה, כי «רוגזו של יוסף» הוא שהביא לשלוותו של יעקב אבל בארץ מצרים; אין זו השלוה שיעקב השתוקק לה וביקש עלי' («וישב יעקב»), שכן מבוקשו הי' לישב בשלוה בארץ מגורי אביו, ואילו זה ש'קפץ עליו רוגזו של יוסף» גרם והביא «וישב» סתם – שלוח סתם, שהיא חיי עוה"ב, שזכה לה כאשר «ויחי יעקב בארץ מצרים» דוקא].

ז. ביאור הענין:

ההבדל בין שני אופני השלוה הנ"ל הוא: השלוה שביקש יעקב היא שלוח שבגדר הנבראים, שלוח כזו שבכחם של בני"א להגיע אלי', ובמילא – לבקש אותה³⁷; ואילו הקב"ה נתן ליעקב שלוח כזו שאינה בגדר הנבראים ואין בכח הנברא להגיע אלי' בכח עצמו.

וע"ד שהוא בפשטות: בקשתו של יעקב לישב בשלוה היתה שישב, בארץ מגורי אביו" בלי בלבולים וכו', כדי שיוכל לעבוד את ה' במנוחה, ביחד עם

(38) וירא יח, יט. וברש"י שם: יצוה לי הווה.

(39) לך טו, יג.

(40) ויגש מז, ו.

(41) וראה בארוכה לקו"ש ח"י ע' 160 ואילך.

(42) תו"כ אחרי"י (יח, ג) הובא בפרש"י שם.

(43) סוכה בסופה. ועוד. פרש"י במדבר ג, כט

(מתנחומא שם, יב). ר"פ קרח ד"ה דתן ואבירם

(מתנחומא שם, ד).

(44) ראה ביאורי הזוהר (לאדהאמ"צ) לוח"א

רטז, ב (לא, ב): וז"ש (בוהר שם לגבי הי"ז שנה

דויחי יעקב בארץ מצרים) בעינוגין ותפנוקין . .

כמו הנהיג מזיו כו'.

(* ולג"י רבינו הלל הוא בס"פ קדושים.

מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה", בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, פרצת עליך פרץ⁵⁹, "זה משיח שנאמר⁶⁰ עלה הפורץ לפניהם"⁶¹,

(וכפי שמסיימים את ברכת החודש בשבת זה:), ונאמר אמן".

[האורחים שיחיו מצרפת אמרו]

(62) להעיר מהשייכות דשריקה לענין הגאולה וקיבוץ גליות (כמ"ש אשרקה להם ואקבצם - זכרי' י, ח. חולין סג, א. וראה סד"ה וישב העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' תשפג). שיחת פורים תשל"ו), ולשמחה שלמעלה ממדידה והגבלה באופן של "פרצת" (אותיות "צרפת"). ולהעיר, שזהו גם ענינה של סעודה שלישית בשבת (ראה שבת קיח, א"ב, זח"ב פח, ב. וראה סידור (עם דא"ח) ר, א ואילך. ובכ"מ).

(59) פרשתנו לח, כט.

(60) מיכה ב, יג.

(61) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

מגדר הנבראים, ובלשון הרמב"ם⁴⁵ - "אין כח באדם להשיגה על בורי' ואין יודע גדלה ויפי' ועצמה אלא הקב"ה לבדו . . עין⁴⁶ לא ראתה אלקים זולתך כו".

אמנם, רוגזו של יוסף⁴⁷ ה"ז סוג אחר לגמרי, שאין בזה מלחמה עם צד הלעו"ז או "בירור" עניני העולם וכיו"ב - ולכאורה, כולו אינו אלא צער וצרה בלי שום מטרה כלל [ואדרבה, צרה זו גרמה לירידה כביכול במצבו של יעקב, ויתאבל על בנו⁴⁹, ועד שמשו"ז פירשה ממנו שכינה⁵⁰, ועוד זאת, שאמר "כי ארד אל בני אבל שאולה" - "גיהנם"⁵¹].

ו"רוגזו" זה, שלכאורה הוא בגדר "גזירה" שאין בה טעם, הוא הוא הנסיון שהביא הקב"ה על יעקב כדי להעלותו למעלה מעלה, עד לעילוי שלא בערך כלל, שעיי"ז נעשה כלי לאמיתית השלוה, עוה"ב (שלמעלה מגדר נברא).

ט. ועדיין יש מקום לתמי': לפי

ח. ובוה יבואר הטעם שבשביל השלוה הוצרך להיות "קפץ עליו רוגזו של יוסף" - כי לשלוה זו (שלמעלה מגדר הנבראים) לא הי' אפשר להגיע בכח עצמו ועבודתו, אלא ענין מיוחד שיעלה ויגבי' אותו למעלה ממדידותיו והגבלותיו (כדי שיוכל לקבל שלוה זו).

ובשביל זה לא הי' די בעבודתו ועילוי ע"י צרת לבן ועשו וכו', אלא "קפץ עליו רוגזו של יוסף" - כי "רוגזו של יוסף" אינו רק ענין שצרתו מרובה יותר, בכמות ובאיכות, אלא שהוא מסוג אחר, ולכן גם העילוי שבא על ידו הוא נעלה יותר באי"ע.

וההסברה בזה:

צרת לבן וצרת עשו היו בתוכנם מלחמת ועבודת יעקב עם צד הלעו"ז. בתחילה עם לבן הארמי, "עם לבן הרשע גרתי ותר"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים"⁴⁷, ועד"ז בצרת עשו, המורה על מלחמת הקדושה נגד כחות הרע, כידוע בענין מלחמתו של יעקב עם שרו של עשו, "ויאבק איש עמו עד עלות השחר"⁴⁸ - שמלחמה זו הי' מעבודת ותפקיד האדם עלי ארץ,

(45) הל' תשובה פ"ח ה"ז.

(46) ישעי' סד, ג.

(47) רש"י וישלח לב, ה.

(48) וישלח לב, כה. וראה בארוכה כלי יקר ובכמה מפרשי התורה שם.

(49) פרשתנו לו, לד.

(50) ראה תרגום אונקלוס ופרש"י ויגש מה, כו. ומפורש בתיב"ע שם, "ושרת רוח נבואה דאיסתלקת מני' בעידן דובינו ית יוסף". וכ"ה בזה פרשתנו קפ, א. - ושאני בבית לבן שאף שהקב"ה אמר ליעקב (רש"י ויצא לא, ג), אבל בעודך מחובר לטמא אי אפשר להשרות שכינתו עליך", - בכ"ז "עם לבן גרתי ותר"ג מצות שמרתי", ובפרט משנולד יוסף (פרש"י ויצא ל, כה), נעשה מוכן לגאולה השלימה (ראה תו"א ותו"ח ר"פ וישלח - לקו"ש ח"ל ע' 146) ועוד, כולל אמירת הוי' ליעקב הנ"ל. וראה פרש"י דברים ב, יז.

(51) פרשתנו לו, לה ובפרש"י.

(* וראה גם ב"ר פצ"א, ו. תוד"ה יום שכלו (ב"ב קכ"א, א).

הנ"ל שהשלוה שניתנה ליעקב אינה אותה השלוה שביקש, אלא הוא ענין מיוחד לעצמו, מה שרצה הקב"ה להטעימו מעין השכר דעוה"ב - א"כ מדוע חיכה הקב"ה בזה עד שביקש יעקב לישב בשלוה (וכנ"ל מהמדרש, דהא דקפץ עליו רוגזו של יוסף הי' תוצאה מבקשתו של יעקב לישב בשלוה)?

וי"ל טעם הדבר (בפנימיות) - כי „הקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים”⁵², ולכן כל זמן שלא ביקש יעקב לישב בשלוה - לא ניתנה לו השלוה המגיעה לו; ורק כש„ביקש יעקב לישב בשלוה” - די"ל ד„ביקש” כאן הוא (לא רק - רצה, אלא) לשון בקשה ותפלה - הרי לא זו בלבד שנתמלאה בקשתו, אלא עוד זאת - שניתנה לו השלוה בשלימותה, עוה"ב.

ומכאן למדנו יסוד גדול והוראה בעבודתנו בזמננו אנו, עד כמה נוגע ענין בקשת הגאולה⁵³, שעל כאו"א מבנ"י ללמוד מהנהגתו של יעקב לבקש לישב בשלוה, שכל זמן שעדיין משיח לא בא, צריך כאו"א מישראל לבקש, ועוד יותר - לתבוע שיבוא משיח צדקנו, כלשון חז"ל⁵⁴ (שהובא כמ"פ) „תני ר' שמעון בן יוחי . . . כל אותן אלפים שנפלו במלחמה בימי דוד, לא נפלו אלא על שלא תבעו בנין בית

והקב"ה מתאוה לתפלתם של ישראל, שיבקשו הגאולה - „ביקש לישב בשלוה” - וזה מביא ומורז עוד יותר את הגאולה; וכמ"ש החיד"א⁵⁵ „אמרו בילקוט תהלים רמז תשל"ו⁵⁶ אפי" אין ביד ישראל אלא הקיווי כדאי הם לגאולה בשכר הקיווי וכו' . . . ובוה

(55) ב"י לטאו"ח סקפ"ח (ד"ה וכתב הרמב"ם) משבלי הלקט דין סדר ברכת המזון סקנ"ז. וברוקח ה' תפלה ס"י שכב הובא מחז"ל שבערה הקודמת.

(56) ראה שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי (ה), ב. וראה גם אשל אברהם (בוטשאטש) או"ח סס"ח) שכבר „בטלו השמדות ולא יהי' עוד”.

(57) מדבר קדמות מערכת ק' אות טז.

(58) ממדרש תהלים מזמור מ. הובא גם באבודרהם ס' תפלות יוה"כ בפסוק.

טובה - ה"ז נוגע גם לביאת משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהגמרא אומרת⁵⁶: „ביקש הקב"ה לעשות חזקי' משיח . . . אמרה מדת הדין לפני הקב"ה . . . חזקי' שעשית לו כל הנסים הללו (שניצל מסנתריב ונתרפא מחליו”⁵⁷) ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח”.

עפ"ז מובן בעניננו, שפרסומי ניסא של הניסים שעושה הקב"ה בזמננו - הרי זה נוגע להבאת הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

יב. ומה מתקבלת הוראה עיקרית:

מאחר שכבר עומדים לאחרי כל הענינים, והגאולה עדיין לא באה - דבר נכון ביותר הוא לעסוק בענין של „פרסומי ניסא”, לפרסם אצל עצמו ואצל הזולת, ובכל מקום ומקום - את הניסים שהקב"ה עושה עמנו, מתוך ידיעה שבוה קשורה הגאולה האמיתית והשלימה!

ועאכו"כ בימי החנוכה, שענינם הוא „פרסומי ניסא” כנ"ל - יש לראות לנצל ימים אלו, נוסף לכל הפעולות ומבצעי חנוכה, גם - כדי לערוך התוועדות חסידים [או לקרוא לזה בלשון אחר, בכל מקום לפי ענינו, „אזלת לקרתא הלך בנימוסי”], בכל יום מימי החנוכה, ולדבר שם דברי תורה, נגלה תורה ופנימיות התורה, ולקבל החלטות טובות בכל עניני תורה ומצוות, ובאופן של מוסף והולך ואור (בהתאם לנרות חנוכה), ועוד ועיקר -

לדבר בענין פרסומי ניסא, הניסים „בימים ההם בזמן הזה”.

יג. הענינים הנ"ל בקשר לצרפת עומדים בהדגשה בהתוועדות זו, מכיון שנמצאת כאן קבוצה של יהודים מצרפת אשר הגיעו לשבת זו לכאן - בית הכנסת ובית המדרש של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (770”).

ובפרט שיהודים אלו עוסקים בבניית מוסדות חדשים בצרפת ובהדפסת ספרים חדשים, וכמדובר לעיל עד כמה זה נוגע לבירור כל העולם. נוסף לכך - שודאי זה מוסיף הצלחה בכל הענינים של המתעסקים בזה, בגשמיות וברוחניות, ומוסיף בקשר שלהם עם תורה ומצוות, על-ידי זה שהם מוסיפים בפשטות בקיום התורה והמצוות, כולל ובמיוחד - במצות הצדקה, שמקרבת את הגאולה⁵⁸, הגאולה לישראל בכל העולם כולו.

לכן, מהנכון לכבד אותם באמירת „לחיים”, ומה תמשך הוספה בחיים לכל אחד מהם ולכל המסובים בתוך כלל ישראל.

ולהוסיף, שנמצאים כאן גם אורחים ממדינת קנדה, שהיתה לה פעם שייכות למדינת צרפת.

יד. ויהי רצון, שהבירור וההפיכה של צרפת - יחד עם שלימות עבודת הבירורים בכל העולם - יביאו תיכף ומיד בפועל ממש את קיום היעוד „וגלות החל הזה לבני ישראל גו' עד צרפת גו' ירשו את ערי הנגב, ועלו

(58) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב). תניא אגה"ק ס"י (קטו, א).

(56) סנהדרין צד, א.

(57) פרש"י שם.

יודעים כלל שניגון זה נלקח מ"אי" שם", והם חושבים שזהו ניגון חסידי מעיקרא [שמזמן לזמן מתחדשים ניגונים חסידיים חדשים ע"י אלה המסוגלים לחבר ניגון טוב, וכאשר זה מתקבל ע"י הציבור ושרים אותו בציבור, נעשה הניגון חלק מהניגונים החסידיים]!

יא. מדוע מזכירים זאת עכשיו? ובפרט שחסידי יכול לטעון, שחינכו אותו לכך שכל ענינו הוא - לימוד התורה. אין לו זמן כלל לענינים אחרים, כולל גם מופתים, עד שהם אינם תופסים אצלו מקום כ"כ.⁵⁴

ראשית - צריכה להיות ההכרה וההודאה לה' על הניסים שהוא עושה.

ובפרט כאשר עומדים בסמיכות לימי החנוכה, שענינם הוא „פרסומי ניסא“⁵⁵ - וא"כ אפילו את"ל שבשאר ימי השנה לא צריכה להיות כזו הדגשה בענין של פרסומי ניסא (כדמוכח מזה גופא שזהו ענינם של חנוכה ופורים וכיוצא בזה) - אך הרי בימי חנוכה צריך להיות פרסומי ניסא, ויש לומר, שזה כולל לא רק את גס המלחמה ונס החנוכה (של פך השמן), אלא פרסומי ניסא בכל הניסים שהקב"ה עושה לבני ישראל - „בימים ההם בזמן הזה“.

ועוד והוא העיקר: ההכרה וההודאה ונתינת השבח לה' על הניסים שהוא עושה, נוסף על היותם ענין של הכרת

54) וראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח"ב ע' צד. סה"מ תש"ט ע' 43 (השני). סה"ש תשמ"ו - שיחת ש"פ תבוא. 55) שבת כא, ב ובפרש"י.

פירש . . . מטבע ברכת את צמח דוד מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך כי לישועתך קוינו כל היום דאומרו כי לישועתך אינו מובן מה נתינת טעם היא . . . אבל ע"פ האמור א"ש והכי פירושה את צמח דוד וכו' וכי תימא שאין לנו זכות מ"מ תצמיח כי לישועתך קוינו ויש לנו הקיווי ובשכר הקיווי כדאי שתגאלנו“.

59) כלשון הרמב"ם בספרו של „הלכות הלכות“: ומיד הן נגאלין (הל' תשובה פ"ז ה"ה).

והאמונה לחי עולמים . . . התהלה והתפארת לחי עולמים“⁵².

זמן קצר ביותר לאחר מכן - התרחש דבר פלאי ביותר: מדינת צרפת חוללה שינוי בניגון המדינה הנ"ל.⁵³

ובסיבת הדבר - מסבירים זקני החסידים, שלאחרי שהניגון נתהפך לקדושה (כנ"ל), הרגיש זאת השר והמזל למעלה של מדינת צרפת, וזה גרם למטה את השינוי בניגון, מצד ההרגשה, שהניגון נעשה שייך לתחום הקדושה, ניגון חסידי אשר שרים בעת התוועדויות חסידיות, כולל גם - בעת התוועדויות במדינת צרפת עצמה!

ובזה רואים בגלוי את השינוי הקיצוני שנעשה בדורנו זה לגבי דורו של אדמו"ר הזקן:

לקחו את הניגון הזה והפכו אותו לקדושה - „האדרת והאמונה לחי עולמים“, ושרים אותו (באותן תנועות) בעת התוועדויות חסידיות, שבהן מדברים דברי התעוררות בעניני תורה ומצוות ותורת החסידות.

ועד כדי כך, שיש כאלה שאינם

52) ע"ד „נאפאליאן'ס מארש“ - ראה ספר השיחות תש"ג ע' 118, שרבינו הזקן ביקש שידועוהו ניגון ה„מארש“ שעמו עברו הצרפתים את גבולה של רוסיה, וכשניגו הניגון בפניו נענה ואמר שזהו ניגון של נצחון, וסיים - לאחר משך זמן שהי' „שטארק פארי'ביקות“ - סוף כל סוף יהי' דידן נצח!

53) כמה חדשים לאחר שהתחילו לנגן „האדרת האמונה כו“ בשנת תשל"ד - שינו את קצב הניגון ורככו את תנועותיו (מפני הכבוד), ע"פ הצעת מנהיגה של צרפת דאז, ובשנת תשמ"א שינה אותו מנהיגה החדש (הנוכחי) תורה לקצבו הקודם. המו"ל.

וישב ד

שלימות הכנת העולם לגאולה ע"י בירור מדינת צרפת

א. דובר פעמים רבות לאחרונה ובפרט בזמן האחרון, כי ע"פ כל הסימנים, דורנו הוא הדור האחרון של הגלות, ובמילא הדור הראשון של הגאולה, שהרי כבר סיימו את כל עניני העבודה וכבר עומדים מוכנים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

אחרים שואלים: הרי הגאולה תלוי בכך שכל העולם יהי מוכן לכך, לא רק אדם אחד או מספר אנשים, לא רק חלק אחד של העולם - אלא כל העולם, שהרי הגאולה קשורה ותלוי בקיבוץ נדחי ישראל מארבע כנפות הארץ, וגם בבירורן של אומות העולם בכל הארצות.

היכן רואים - שואלים - שינוי בעולם, שהעולם כיום מוכן יותר לגאולה מאשר בדורות הקודמים?

ב. הדבר יובן בהקדם הטעם לכללות השתלשלות מסעות בני ישראל בגלות ממקום למקום:

אף על פי שפיזורם של בני ישראל במדינות השונות ברחבי תבל, (מפוזר ומפורד בין העמים¹), הרי בחיצוניות הוא ירידה, וככל שהפיזור רב יותר כך גם הירידה גדולה יותר - הרי אומרים

- (1) אסתר ג, ח.
- (2) פסחים פז, ב.
- (3) ראה תו"ח שמות שלה, א. ועוד. וראה גם לקו"ש חכ"ט ע' 355 ואילך.
- (4) שמו"ר פמ"ז, ה. ועד"ז בב"ר פמ"ח, יד. וראה ב"מ פז, ב. - וראה בארוכה לקו"ש חלק לו תשא תש"ג.
- (5) רמב"ם הל' מכירה פכ"ו ה"ה. ועד"ז שם פכ"ח ה"ו: אבל במקום שיש מנהג הלך אחר המנהג ואחר לשון רוב אנשי המקום הידועים להם.
- (6) רמב"ם שם ספכ"ו.
- (7) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טוש"ע או"ח סול"א.

מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו⁴⁷.

ויש לומר, שהא בהא תליא: כדי לפעול את בירור התחתון ביותר, זקוקים לכה העצם. מצד בחינת הגילויים - שבה יש חילוק בין עליון לתחתון - יכולים להמשיך אלקות במקום שהוא כלי מוכשר לזה; משא"כ בכח העצם (שלמעלה מעליון ותחתון) אפשר לברר ולצרף אפילו מקום תחתון שאינו כלי, ועד יתירה מזה - להמשיך שם את העצם עצמו. וכן גם לאידך: דוקא באמצעות המקום הכי תחתון - מתגלה העצם, אשר פועל את הבירור בכל העולם.

ט. עפ"ז יובן גם מה ששלימות הבירור של כל העולם בגאולה - וועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה - תלוי ובאה לידי ביטוי בבירור בדרך התלבשות של גלות, "צרפת" - ובשני הענינים הנ"ל: (א) מכיון שהיא המקום התחתון ביותר - נפעלים על ידה גמר ושלמות הבירורים של כל העולם, כמרומו בשמה, "צרפת" מלשון צירוף ובירור. (ב) בבירור של צרפת (בגימטריא "770") מרומו גם הגילוי שנותן את הכח לברר את כל הענינים בשלימות, עד לאופן שבכל מקום ומקום ממשיכים את גילוי העצם.

י. כדי להקל עוד יותר על היהודי - ראו דבר פלא אשר מבטא בגלוי לעיני בשר את הבירור וההפיכה הנ"ל שפעלו במדינת צרפת.

- (47) ראה ס' השיחות - תורת שלום ע' 120 ואילך. המשך תערי"ב ח"ב ע' א'קמד. סה"מ תש"ו ע' 238. ובכ"מ.

[וזהו גם מענה לאלה המתאוננים, מדוע לא רואים כיום מעשה ניסים (כמו בדורות הראשונים). הנה - בנאמר להלן - דוגמא אחת לנס, המראה כי טענה זו מופרכת]:

ידוע ומפורסם שלכל מדינה יש ניגון מיוחד, "ניגון המדינה" [ע"ד הדגל המיוחד של כל מדינה], שאותו שרים או מנגנים באסיפה או מאורע רישמי, או כאשר תושבי המדינה נאספים יחדיו במאורעות רשמיים מסויימים, ועד"ז כאשר באי-כח ונציגים של המדינה נוסעים למדינות אחרות, וכיו"ב.

מובן, שניגון המדינה מייצג דוגמא של המדינה. ועאכ"כ כשמדובר על ניגונה של מדינת צרפת - כידוע, שהניגון נתחבר בעת המהפכה⁴⁸.

ובפרט ע"פ פנימיות הענינים - הרי ידוע⁴⁹ שלכל מדינה (גדולה) יש שר למעלה, ויש לומר, שזה גם קשור עם ניגון המדינה, אשר נבחר ע"י המדינה⁵⁰.

לפני כמה שנים⁵¹ התחילו חסידים לשיר את ניגונה של מדינת צרפת - ניגון המהפכה - עם המילים, "האדרת

(48) ולהעיר שבשנה זו תתמלאינה מאתיים שנה לחיבור ניגון זה (בשנת תקנ"ב).

(49) ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 204: "כל מלך גדול, כמו מדינתנו ואנגליא וצרפת ואשכנז בודאי יש להם שרים כו", ע"ש בארוכה. וראה גם אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ב ע' צה ואילך.

(50) ראה גם יהל אור (ע' שעד) בנוגע לניגוני ישמעאל ואדום (ש,בישמעאל ניגונם הוא של מרה שחורה ומה מתענגים, ובאדום הוא להיפך ניגונים של חדות) - שקשורים עם מהות אומות אלו.

(51) בעת ההקפות דליל שמח"ת שנת תשל"ד.

גם בעבר) דברי תורה, בתורת הנגלה ותורת החסידות, כולל - חידושי תורה, שגם זה מדגיש איך שצרפת וכו' נעשים מקור לעניני תורה לכל העולם כולו, שגם אחרים מקבלים מעניני התורה שמדפיסים שם, ויכולים ללמוד בהם ואותיות מחכימות⁴² וכו'.

וכאמור לעיל, ההצלחות של הפעילות שם עכשיו, הן הגילוי בפועל של הכוחות אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו השקיע שם בשנים שלפני זה⁴³. אשר בהיותו נשיא הדור - והנשיא הוא הכל⁴⁴ - נותן הוא את כח העצם לכל אנשי הדור כדי לפעול את הבירור בכל העולם כולו, גם במקום הכי תחתון. עד לאופן שבמקום הזה מתגלה העצם עצמו, כנ"ל.

ה. ויש לומר שזה [ובפרטיות - שני ענינים אלו שבבירור: (א) בירור התחתון (אבל באופן שנשאר תחתון), (ב) גילוי העצם בתחתון, באופן שנעשה דבר אחד עם העליון] מרומז גם בתיבת „צרפת“:

„צרפת“ היא מלשון צירוף, שמבטא את הענין של צירוף ובירור וזיכוך, כפי שנאמר בנוגע לגאולה⁴⁵ - „יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים“. שהגאולה ה"ה

42) של"ה קצא, ב. מגדל עוז ה' אישות פ"ד ה"ט.

43) להעיר מדברי הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע לאחת מהשלוחות דמדינת צרפת: „מיר האבן געצקערט און געווייט, און איר דארפט שניידן“. המו"ל.

44) פרש"י חוקת כא, כא.

45) דניאל יב, יו"ד.

באה ע"י שלימות הבירור והצירוף של כל העולם (כנ"ל ס"א).

ולהוסיף (על דרך הצחות והרמז): „צרפת“ היא גם בגימטריא שבע מאות ושבעים (770), שלימות המספר שבע, כפי שכל אחד כלול מעשר (שבעים), וכפי שכל אחד כלול ממאה (שבע מאות), ושניהם יחד (שבע מאות ושבעים). ויש לומר שדבר זה מרמז, שבבירורן של המדינות הללו נגמר ונשלם בירור כל העולם שנברא בשבעת ימי הבנין בכל הפרטים ופרטי הפרטים.

יתר על כן: „770“ - זהו מספר הבית של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר בו חי ועבד עבודתו בעשר השנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, בארצות הברית (חצי כדור התחתון). וי"ל, שזה מרמז על הענין השני (הנעלה יותר) שבבירור וצירוף [נוסף על בירור התחתון ביותר, אבל באופן שנשאר תחתון בערך לעליון]. שהוא נעשה כמו העצם („770“) עצמו, הבית של נשיא דורנו, מקורה של הפצת המעיינות חוצה בזמן הזה בכל קצוי תבל.

ויש להוסיף, שענין זה עומד בהדגשה יתירה ב„הלך בנימוסי“: מנצלים את תכונות המקום גופא למעליותא - לגלות את העצם (של עצמות ומהות) במקום זה, באופן שמורגש שהמקום נעשה „עומד מאליו“ בכל עניני תורה ומצוות (ע"ד המעלה שבשי הנברא אשר הרגשתו היא „מציאותו מעצמותו“, מכיון שמקורו מעצמותו ית' ש„מציאותו“⁴⁶ הוא

46) תניא אנה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

דרכיך דעהו⁸, עד - שזה גם „יוסיף“ בתורה ומצוות.

ובלשון החסידותי בביאור מאמר חז"ל⁹, „לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות, אלא כדי שיתוספו עליהם גרים“, ש„גרים“ רומז ומתייחס לניצוצות הקדושה המצויים בכל עניני העולם, וזה ש„הגלה הקב"ה את ישראל“ במקומות שונים בעולם, הרי זה בכדי לברר, לזכך ולהעלות את הניצוצות המצויים במקום ההוא. ולכן „צדקה עשה הקב"ה לישראל שפיוזן לבין האומות“ - כי עי"ז מתוספת המעלה מעבודתם בבירור ניצוצי הקדושה המצויים (במנהגי) כל מדינה ומדינה ובכל מקום ומקום.

מזה מובנת המעלה בכך שיהודים מתפוררים ומתיישבים במדינות רבות בעולם - עד לאופן של „ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה“ (כברכת הקב"ה ליעקב¹⁰) - כי דווקא ע"י עבודתם של בני ישראל בכל מדינות העולם באופן של התלבשות פנימית (בכל מקום לפי ענינו), עי"ז שמתיישבים ומתגוררים במדינה הזאת, ומתנהגים בענינים המותרים לפי מנהגי המדינה, יכול יהודי לפעול את הבירור והזיכוך (באופן של מלמטה למעלה) בכל מקום ומקום לפי ענינו הוא, ובצורה כזאת

8) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע אדה"ו או"ח סקנ"ו ס"ב.

9) ראה תו"א בראשית ו, א. ר"פ לך לך (יא, סע"א ואילך). מג"א קיו, ב ואילך. ועוד.

10) פסחים שם. וראה גם חז"א רמד, א ובצו"א שם.

11) ויצא כה, יד.

נפעלת ה„דירה לו יתברך תחתונים“¹², „תחתונים“ לשון רבים, לפי כל תחתון (ומקום) בגדרו הוא. משא"כ כאשר נמצאים במקום שהוא באופן עראי, או שמשפיעים שם ממקום אחר, לא מצליחים לפעול שם באותה צורה כפי שניתן לפעול בשעה שחיים שם בקביעות ובהתיישבות ומתמצאים במנהגי המקום.

נוסף לזה - מתוסף, ע"י עבודה בדרך זו, בתוקף והצלחת העבודה, וכמובן בפשטות: הטעם להבדלי המנהגים (ע"פ תורה) שבין מדינה למדינה, הוא מחמת התכונות המיוחדות של המדינה (תכונת המקום, תכונת אנשי המקום וכיו"ב). ולכן, כשמתנהגים על פי מנהג המקום - המתאים יותר לתכונת מקום זה - מביא הדבר הצלחה יתירה. לכן צריך יהודי, המצוי במקום זה, להתנהג לפי מנהג המדינה, עד שהוא צריך גם לנצל את מנהגי המקום בעבודת השם שלו, שהרי ע"י כך מביא הדבר תוספת הצלחה גם בעבודתו בהתאם למנהגי המקום.

[עד שזה גופא, שההלכה היא שצריך לנהוג כמנהגי המקום - פועל, שמנהג המקום נהפך להנהגה ע"פ תורה. כלומר, שבמקרים שאין בדבר סתירה להלכה, ההלכה עצמה מחייבת יהודי להתנהג לפי מנהגי המדינה בעניני משא ומתן].

ובזה גופא [בעבודה בכל מקום

12) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקתי ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

בעולם] יש בכללות שני ענינים ושלבים - (א) הפעולה הפנימית בהתחנות, שמחדירים קדושה אפילו במקום התחנות, לפי גדריו. אבל דבר זה יכול להיות באופן שהתחנות נשאר תחתון, אלא שהוא רק מקבל מהעליון המשפיע עליו. לאחר מכן צריכה להיות עבודה נעלית יותר: (ב) - הביורור והזיכור הוא עד כדי כך, שהמקום (התחנות) עצמו (בתכונותיו המיוחדות) נעשה מקום של תורה ומצוות, ע"י שמקימים שם מוסדות של תורה ותפילה וגמילות חסדים, בתי כנסיות ובתי מדרשות וכו', כך שהמקום נעשה כאילו באופן עצמי, ואינו זקוק להשפעה (של קדושה) ממקום (שני) ועליון יותר. ויתירה מזו - לא רק "כאילו", אלא באופן שמגלים את המעלה שבתחנות עצמו, שהמקום נעשה כמו העצם עצמו (דירה לעצמותו יתברך¹³). ואדרבה: אנשי המקום פועלים בתורה ומצוות מיוזמתם העצמית, בהתאם למנהגים והדרכים המיוחדים ("הלך בנימוסי"), של המקום ההוא, שבהם מתייחד מקום זה ממקומות אחרים.

ג. עפ"י יובן החידוש של דורנו זה לגבי הדורות שלפנינו. בדורות הקודמים לא הי' פיזור כה גדול של בני ישראל בכל קצווי תבל כפי שהוא קיים בדורנו זה. לא מיבעי בזמן שבת המקדש הי' קיים כשבני ישראל היו בארץ ישראל (וסביבתה), אלא אפילו בדורות הראשונים של הגלות, התגוררו יהודים רק במדינות מסוימות, על כל

פנים רק בחצי כדור העליון; משא"כ בדורות המאוחרים יותר - התפזרו היהודים במדינות רבות יותר, עד שגם הגיעו לחצי הכדור התחתון (באמריקה וכו'), ובכל דור ודור נעשתה תוספת בכך, עד לדורנו אנו - אשר יהודים מצויים בכל קצווי תבל ממש, והם מקיימים שם תומ"צ, ובאופן של התלבשות לפי מנהגי המקום, ועד שהקימו וממשיכים להקים, מוסדות של תורה ומצוות בכל מקום ומקום לפי ענינו.

כשמתבוננים בזאת - אפילו לרגע קל - רואים את החידוש שבדורנו אנו לעומת הדורות שלפנינו, בזאת שכבר יש הביורור והזיכור של כל מדינה ומדינה שבעולם.

וע"פ המדובר לעיל (וכמה פעמים), שלפי כל הסימנים, כבר סיימו את כל הביורורים, הרי מובן מדוע מצויים אנו כבר לקראת הגאולה.

ד. כל הענינים בנויים באופן של כללות ופרטות¹⁴. הענין הנ"ל - שלימות בירור העולם - משתקף במיוחד בבירורה של מדינת צרפת.

ובהקדים, שבאחד מייעודי הגאולה (שבהפטרות שבת שעברה) נאמרה במפורש מדינת צרפת: "וגלות החל הזה לבני ישראל גו' עד צרפת גו' ירשו את ערי הנגב, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה"¹⁵.

14) ע"ד שהוא בנוגע לתורה - ראה פרש"י ר"פ בהר. הקדמת התניא (ג, סע"ב). ולהעיר ממשנה חגיגה י"ד, א. גמ' שם יא, א.
15) עובדי' א, כ"א.

חסידות³⁶ ושיחות³⁷ - שלח לשם שלוחים מבני ביתו, אשר חיו שם כמה שנים³⁸, ועבדו עבודתם בלימוד נגלה דתורה ופנימיות התורה, וכן שלח לשם כתבי חסידות ואגרות קודש שלו, ושם גם הוכנו כמה ענינים לדפוס³⁹ [כמדובר כמה פעמים במעלת דבר שבדפוס לגבי כת"י, שהוא מגיע לריבוי גדול יותר של אנשים ומותאם יותר אליהם, משא"כ כת"י, ששייך רק ליחידי סגולה - אלה שמונה אצלם הכתב, ואלה שיכולים לקרוא בו. ובפרט כאשר מדפיסים דבר חדש, שיש בו חביבות מיוחדת המעוררת סקרנות בטבע האדם⁴⁰], נוסף לכמה וכמה דברי תורה שנכתבו שם (ואח"כ) יצאו לדפוס,

ובכללות - פעלו שם בירור וזיכור בדרך התלבשות ע"י "הלך בנימוסי", ודוקא מתוך יראת שמים והידור, כדי לפעול את הביורור באופן פנימי, מיני' ובי', דבר אשר פרץ את הדרך ונותן את הכח לשבור ולהפך את תוקף הקליפה.

36) ד"ה אני לדודי, מיום ד', ח' אלול תרצ"ו בפר"ט - ע"פ רשימת מאמרי דא"ח שלו (קה"ת תשכ"ח). ועוד.

37) פורים תרח"ץ בפריז (ספר השיחות תרצ"ו-תרח"ץ הש"ת ע' 257 ואילך).

38) בשלהי חורף תרצ"ג התיישבו כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע בצרפת, שם דרו כשמונה שנים עד שנת תש"א. המו"ל.

39) ראה בפרטיות במבוא לאג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' 9 ואילך.

40) ואף שזה בא בתחלה מצד טבעו (טבע גם של אוה"ע), הרי ע"פ פס"ד הרמב"ם (הל' גירושין ספ"ב) שרצונו הפנימי של ישראל הוא לקיים תומ"צ, מובן, שדברי תורה מושיכים אותו - מעצם טבעו - ללמוד ולעיין בהם.

עד לאופן, שנוסף לזה שנשיא דורנו נותן כח להמשיך קדושה גם בתחנות (אבל זה יכול להיות דוקא באופן שהקדושה נמשכת ממקום שני, מקומו של נשיא דורנו) - נותן הוא כח, שבמקום זה גופא עשו מקום ומקור של תורה, ע"י ייסוד ישיבת תומכי תמימים שם, כמו בליובאוויטש לכתחילה⁴¹, כאילו שנעשה מאליו, ואין צורך להודקק להשפעה מהמקור, כיון שהוא נעשה בדיוק כמו הענין עצמו.

41) ובלשון מכתבו בקשר להתייסדות הישיבה שם "אג"ק שלו ח"ט ע' רפה): "כל מדינה ומדינה יש לה תנאי חיים שונים... אבל בנוגע הסדרים העיקריים של ישיבת תומכי תמימים אין לזוז מהם אף זיו כל שהוא בכל תוקף כעין שהוא בארעא דליובאוויטש". וראה שם לעיל: "ברוך שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה ליסד ישיבת תומכי תמימים במדינת צרפת, ואין לשער גדול העונג והנחת רוח שגורמים בו להוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים בשמי עליון כו"י. - וגודל השמחה בוה יומתק ע"פ המבואר בפנים.

אצל נשיא דורנו נתוסף החידוש לגבי הנשיאים שלפניו – שעקר את מקומו ממדינת רוסי, והתיישב במדינות אחרות. ובכללות – שנות נשיאותו התחלקו לשלוש תקופות, של בערך עשר שנים (כפי שדובר פעם³⁰): התקופה הראשונה (תרפ"ת-תרפ"ח) – בעיקר ברוסי, התקופה השני (תרפ"ח-ת"ש) – בפולין, והתקופה השלישית (ת"ש-תש"י) – בארצות הברית.

וע"פ המדובר לעיל, שבכל מקום צריכה להיות ההתלבשות לפי מנהגי ותכונות המקום (ה"לך בנימוסי"), היו שינויים ממקום למקום באופן העבודה של הפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, בהתאם למקום אשר בו נתיישב.

ויש לומר, שהואיל ואצל נשיא דורנו עצמו היתה התלבשות באופני עבודה שונים, החל מרוסי (מקום אבותיו), שבה עבדו את עבודתם כל רבותינו נשיאינו, עד לארצות הברית, חצי כדור התחתון – העניק הדבר את הכח לפעול הברור של כל המקומות שבעולם, גם של התחתון ביותר, כמדינת צרפת וכיוצא בזה.

וזהו החידוש של דורנו זה לגבי דורו של אדמו"ר הזקן (והדורות שלפני זה בכלל) – כפי שרואים זאת בגלוי ביחס כלפי מדינת צרפת:

לאחרי הברור והזיכוכ שגעשו ע"י העבודה של הפצת התורה והיהדות

ובכללות יותר – התחילה העבודה בזה עוד אצל אדמו"ר מהר"ש³¹, כידוע³² שנסע כמה פעמים לצרפת ועשה שם בעלי תשובה (נוסף לזה שחשב ופעל שם ענינים בתורת החסידות), ואחר כך עוד יותר – ע"י אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שהי' שם פעמים רבות, ועד ששם (במענטאן) הי' ה"בנין" של המשך תער"ב הידוע³³, ושם גם כתב חלק מהמשך³⁴.

ועיקר ושלמות הברור – באופן של קביעות והתיישבות ובאופן פנימי³⁵, עד לאופן של הפצה – נעשה בדורנו, על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר – נוסף לזה שהי' בצרפת כמה פעמים, ואמר שם מאמרי

(31) ולהעיר שכמה מרבותינו נשיאינו דיברו בשפה הצרפתית, ראה (לדוגמא) ספר התולדות שם ע' 42. אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ד ע' רמו (ושם, שפעם, בהיות כ"ק אדנ"ע עם בנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בצרפת, במשך כארבע שעות דיבר בשפה הצרפתית).

(32) ספר התולדות שם.

(33) לקו"ד ח"ב שא, א. שה, א.

(34) ראה אג"ק הנ"ל ח"ב ע' תשנב.

(35) משא"כ אדמו"ר מהר"ש ואדנ"ע לא היו שם באופן של קביעות תו.

(30) לקו"ש ח"ח ע' 303 ואילך.

וצריך להבין: מזה שהנביא מפרט את הגלות והגאולה של צרפת, מובן שקיימת שייכות מיוחדת ביניהם, שהרי אפילו אם בתחילת הגלות הוגלו יהודים לכתחילה לצרפת¹⁶, למאי נפקא-מינה ההזכרה המפורשת של הדבר בפסוק, ובפרט ביעוד שעוסק (לא בהתחלת הגלות לפני כמעט אלפיים שנה, אלא בגאולה!

מזה מובן שבגאולה נוגע שהיא קשורה עם צרפת, וש"גלות החל הזה" (התחלת הגלות) הי' ב"צרפת". ויש לומר הטעם, כי שלימות ברור העולם – והיתה לה' המלוכה – נפעל ע"י הברור ועלי' של (בני ישראל" – בצרפת, כדלקמן.

ה. הדברים יובנו לאור החידוש והשינוי ביחס של בני דורנו זה למדינת צרפת, לגבי היחס שהי' בדורו של אדמו"ר הזקן:

ידוע¹⁷, שבתקופת אדמו"ר הזקן, בזמן המלחמה בין נפוליון הצרפתי והצאר אלכסנדר הרוסי, סבר אדמו"ר הזקן (לא כפי שסבר גדול אחר בישראל¹⁸) כי לטובת מצבם הרוחני של בני ישראל בעניני יראת שמים עדיף שרוסי תנצח, וצרפת תנחל מפלה.

הטעם לכך הי', כי צרפת (בראשות נפוליון) העמידה עצמה כמביאה את רוח החופש ר"ל מכל עניני דת ואמונה בהקב"ה. וקליפה זו של מלכות צרפת (נפוליון) – שהיוותה את "תוקף הקליפה והדין הקשה" מחמת ה"גאות והתנשאות לתלות ולסמוך על כחו וגבורתו כו' לומר כחי ועוצם ידי ומסלק ההשגחה ואמונה ובטחון באלקים כו'" (בדוגמת קליפת סנחריב), כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי¹⁹ – לא היתה רק ענין ומני כו', אלא נוגע לכל הזמנים והדורות שלאחרי זה,

כידוע בדברי הימים, שהמהפכה הצרפתית בשנת תקמ"ט (אשר כתוצאה ממנה נעשה, כעבור מספר שנים, נפוליון למנהיגה של צרפת) היתה גם מהפכה אידיאולוגית, ענין כללי שהביא עמו שינוי עיקרי בעולם כולו. מהפכה זו היתה אחד המאורעות העיקריים

(16) ראה רד"ק עה"פ.

(17) "בית רבי" ח"א פכ"ב (מה, ב ואילך). ספר השיחות תורת שלום ע' 203. אגרות יקודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ה ע' תנא. ספר התולדות אדה"ע רנט (בהוצאת תשמ"ו – ח"ד ע' 1025) ואילך. הנסמן לקמן הערה 19. 21.

(18) בית רבי שם הערה א. תורת שלום שם. לקו"ד ח"ד תש"ד, ב. וראה שיחת ליל שמח"ת (קודם הקפות) תשד"מ.

(19) במכתבו להחסיד ר' משה מייזליש – נדפס בבית רבי שם (מו, א). אגרות יקודש אדמו"ר הזקן סי' סד (ע' קנ"קנא). ובכ"מ (נסמנו ב"מקורות והערות" לאג"ק שם ע' תנד).

(20) שם משפחה של נאפאליאן.

(21) במכתבו להחסיד ר"מ הנ"ל – נדפס בבית רבי שם (מה, א ואילך). אגרות יקודש אדמו"ר האמצעי סי' ח (ע' רלו ואילך). ובכ"מ (נסמנו ב"מקורות והערות" לאג"ק שם ע' תפט).

שעליהם הושתתו יסודות ההנהגה של „העולם המודרני“ וה„תרבות“, עד היום הזה:

עד המהפכה, היתה ממשלת צרפת (ורוב המדינות) מסורה לגמרי בידי המלך ומלכה, והם הנהיגוה ככל שעלה בדעתם. המהפכה היתה מבוססת על כך, שבני האדם חופשיים להתנהג כרצונם, ולכן הדיחו את המלך והמלכה כדי לשחרר את המדינה משליטתם וממשלתם, ושהנהלת המדינה תעבור לידי הציבור המייצג את כל אנשי המדינה.

אף על פי שהיתרון בכך הוא, שמתוסף חופש בגשמיות, ובצדק ויושר כו', והדבר הי' מביא חירות ועשירות לבני ישראל – הרי מכיון שהדבר לא הושתת על יסוד האמונה והבטחון בה' – הביא הדבר עמו (ובמיוחד ע"י נפוליון) גישה לחופש ברוחניות²², חופש מעניני דת, ופריקת עול והפקרות וכו', דבר שהשפיע על עוד כו"כ מדינות בזמן ההוא ובזמנים שלאחרי זה.

ומחמת זה התנגד אדמו"ר הזקן בכל התוקף למלכות צרפת, והתפלל כי ינחלו תבוסה במלחמה,

ועד כדי כך, שבגלל זאת שסירב להיות תחת שליטתם, ברח אדמו"ר הזקן עם כל בני ביתו (וכל רכושו ונכסיו) מליאדי²³ (ועד שבדרך הטבע,

(22) ראה שיחת שמח"ת תרע"ו – נעתקה בס' מגדל עוז (כפ"ח תשמ"ז) ס"ע תנו ואילך.

(23) ראה בארוכה במכתב אדהאמ"צ הנ"ל (אג"ק שם ע' רמ ואילך). לקו"ד ח"א יג, ב ואילך.

כתוצאה מברית ונדודים אלו²⁴, אירעה אחר כך הסתלקותו של אדמו"ר הזקן בכפר פיענא בכ"ד טבת).

ואדמו"ר הזקן הבטיח (לאדמו"ר האמצעי), עד כדי שבועה²⁵, שרוסי' תנצח במלחמה. וכך הוה. וע"י כך ניצלו אז היהודים מהשפעתם הבלתי רצוי', שהיתה מתפשטת אם צרפת היתה כובשת אז את רוסי', ובני ישראל יכלו אח"כ להמשיך את עבודתם בקירוב לבם אל אביהם שבשמים. ובמיוחד – ע"י גילוי תורת החסידות במדינה ההיא באמצעות רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו של אדמו"ר הזקן.

ו. עפ"ז רואים את החידוש שניתוסף במיוחד בדורנו זה, ביחס למדינת צרפת, בכוחו ובשליחותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו²⁶:

מבלי הבט על כך שמדינה זו היתה בזמנים ההם „תוקף הקליפה כו"“, והתנגדה להנהגה שע"פ יראת שמים ובפרט בדרך החסידות וכו', שבגין כך הביע אדמו"ר הזקן את התנגדותו התקיפה לנצחונה (כנ"ל ס"ה), וגם בדורות שלאחר מכן²⁷ – רואים בפועל,

(24) אג"ק שם ע' רמד. בית רבי שם מו, א הערה ב. לקו"ד שם יד, ב.

(25) אג"ק שם ע' רמג.

(26) תבא להלן, ראה גם ספר השיחות

תשמ"ט ח"ב ע' 570 ואילך. סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 163 (לעיל ע' 144-5).

(27) וכן בנוגע לדורות שלפניו – „אשר הרבו להרע בישראל... כמבואר בספר שבט יהודה באריכות וכו" (אג"ק אדהאמ"צ שם ע' רלט. וראה גם בספרו שערי תשובה ח"א פ"ה ה, ב).

שהמצב בצרפת לא הי' מסוגל כל כך ליראת שמים כו', וגם אצל רבותינו נשיאינו (ממלאי מקומו של רבנו הזקן) לא הי' (כ"כ) בקביעות ענין גילוי והפצת תורת החסידות בצרפת²⁸ –

כעת נשתנה מצב זה מן הקצה אל הקצה, אשר לא רק שאור הקדושה הגיע (ממקום אחר) והאיר גם שם, אלא שיהודים לומדי תורה (נגלה דתורה ופנימיות התורה) ומקיימי מצוות ביראת שמים התיישבו שם למשך זמן, ובמיוחד – בשליחותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ועסקו שם בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור, ובכתיבת חידושי תורה וכו', שגם יהודים נוספים (במקומות אחרים) יכולים ללמוד בהם, כתוצאה מכך שהדפיסו אותם לאחר-מכן וכיו"ב.

ובמיוחד – לאחר מלחמת העולם השני', בהשגחה פרטית הגיעו לשם והתיישבו שם יהודים ממדינות שונות, עד שמדינה זו נהפכה למקום ומרכז של תורה ויהדות, של הפצת התורה והיהדות בכלל, והפצת מעינות החסידות במיוחד, ע"ז שהקימו שם ריבוי מוסדות של תורה ותפילה, כולל, ובמיוחד – ישיבת „תומכי תמימים ליובאוויטש“, גם „אחי תמימים“ וכיוצא בזה, עם כמה וכמה סניפים. וכן מוסדות חינוך בכלל על טהרת הקודש, ונוסף לכך – מדפיסים שם ספרים בנגלה דתורה ובפנימיות התורה, וכל זה באופן דהולך ומוסיף ואור.

והחידוש שבדבר מובן ע"פ הנ"ל:

כשם שזה בנוגע לעבודה בכללות העולם, שמדור לדור הגיעו יהודים למקומות חדשים ורחוקים יותר, כדי לפעול שם את הבירור, שהרי שלימות הבירור הוא בשעה שמתיישבים במקום ההוא ו„הלך בנימוסי“, מנצלים את מנהגי המקום כדי להוסיף בעבודת ה' (כנ"ל סעיף ב) – כך גם בנוגע לעבודתם של רבותינו נשיאינו בהפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, אשר במשך הדורות נתוסף בכך יותר ויותר, ועד שבדורנו זה הגיעו גם לבירורה של צרפת, שמבלי הבט על כך שהיא היתה מקום תחתון ביותר, ומנהגי המקום שלה היוו אז סתירה לעניני יראת שמים כו' (שבגלל זאת התנגד רבנו הזקן לנצחונה של צרפת), מכל מקום התיישבו במדינה זו יהודים בדורנו זה (בכחו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כדלקמן), וביררו וזיככו אותה, עד שאדרבה – ניצלו את מנהגי המקום („הלך בנימוסי“) כדי להוסיף בהפצת התורה והיהדות והפצת תורת החסידות.

ז. ויש לומר שהכח לזה נובע מכך, שזה הי' הסדר אצל נשיא הדור עצמו, כ"ק מו"ח אדמו"ר:

מקומם הקבוע של רבותינו נשיאינו, עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר, הי' במדינת רוסי'. אפילו כאשר יצאו מהמדינה ההיא – דבר שהתחיל מאדמו"ר מהר"ש²⁹ – הי' זה רק באופן עראי, על מנת לחזור.

(29) ראה ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש (קה"ת תשל"ל) ע' 39, 42, 52.

(28) וראה לקמן ס"ז שינוי התקופות בזה.